

IRODALMI ÉRTESETŐ.

Unitárius Kis Tükör, vagyis az Unitárius egyház története, hitelvei, egyház alkotmánya és szertartásai rövid foglalatja. Irta Ferencz József unitárius püspök. 8-ad rétt 168 l. Ferencz József püspök ur 1875-ben megjelent hason című művének, a fennebbi munka a második kiadása. Az elsőt oly gyorsan kapkodták el a könyvpiacon, hogy már pár év óta nem lehetett egyetlen egy példányt is találni a kereskedésben. Nemcsak az unitáriusok, hanem a nagy közönség is kiváló érdeklődéssel fogadta az unitárius egyház addig kevésbé ismert, de teljes figyelmet érdemlő történetét, hitelveinek, egyház alkotmányának és szertartásainak ismertetését. E körülmény indította a szerzőt arra, hogy egy második kiadást rendezzen művéből saját alá, a mire többen sürgetőleg kérték is. Az újabb kiadást szerző tetemes bővítéssel adta közre. A történeti rész teljesen átdolgozva, az egyház-alkotmányi rész meg bővítve. A munka legterjedelmesebb és már tárgyánál fogva legszebb része a történeti rész, mely a következő érdekes című fejezetekre van osztva: Bevezetés. 1. Az egyház megalapítása. 2. A visszahatás. 3. A behajtott lobogó alatt. 4. Egy szerencsétlen gondolat: a szombatosság. 5. Az egyházi szélcsend s a hazai viharok napjai. 6. Lengyelhoni hitüldözött testvéreink. 7. A golgota felé. 8. Új élet a romok között. 9. A halhatatlanok: Zsuki László és Augusztinovic Pál. 10. A bizalmat nyert egyház. 11. Az unitárius vallás törvényesítése Magyarországon. 12. Háromszáz év után. 13. Az unitarismus külföldön. Mindezek a fejezetek oly szép tollal és szabatosan vannak írva, s az unitarismus dicső győzelme és befolyása a hitújítás nagy évszázában, s háromszáz éves küzdelme a katolikus és a református egyházak letipró törekvéseivel szemben, hamvaiból lett csodálatos feltámadása, s a jelenben tett elhaladása honn és külföldön oly élénk színekkel rajzolva és ecsetelve, hogy az ember alig teheti le kezéből az érdekes művet, míg egészen végig nem olvasta. Midőn a reánk gyakorolt hatásnak így kifejezést adunk, feleslegesnek tartjuk ajánlhatni a kitünő egyházi író jelzett munkáját, meg lévén győződve a felől, hogy a t. olvasó közönség minden ajánlgatás nélkül sietni fog a megszerzésével, s velünk együtt örömmel értesül egyszersmind arról is, hogy az író a szertartási részt nem sokára terjedelmesebb alakú külön műben fogja „Egyházszertartástan“ czim alatt kiadni. A mű ára 60 kr. Kapható Stein Jánosnál Kolozsvárt és minden hazai könyvkereskedésben.

Egyházi beszédek, melyeket különböző alkalomra írt és mondott Péterfi Sándor hévizi pap, és felső fejér-köri unitárius esperes. Péterfi Sándor neve, mint beszédirő már régóta ismeretes az egész protestans közönség előtt. Korábban megjelent beszédei egész könyvtárt alkotnak, és ma is nagy közkedveltségnek örvendenek, úgy, hogy csaknem minden protestans papnak található az asztalán vagy egy kötetet az ő beszédeiből. Veterán írónk e legújabb beszédeiben is teremtő tehetsége teljes erejében jelenik meg. 26 beszédet közöl az év különböző szakaihoz alkalmazkodva. E kötet Székely-Udvarhelyről, a Becsek Dániel nyomdájából került ki csinos kiállításban. Ára 1 frt. Bátran ajánljuk paptársaink figyelmébe.

Neveléstan Irta De Gerando Antonina, a kolozsv. felsőbbleányiskola igazgatója. 8-adrét 124 l. Egy szépen írott előszó és bevezetés nyitja meg a művet, és három részben tárgyalja az egészségtan alapelveit, a lélektan alapelveit, és a szorosan vett nevelést, toldalékkal közölvén néhány lélek-

emelő gondolatot a régi és új íróktól. Gyönyörrel olvastuk át e művet. De Gerando Neveléstanában teljesen fölszabadította magát ama nehézkes módszertől és emészthetetlen kidolgozástól, mely a német szakmunkák befolyása alatt a legtöbb magyar neveléstanírójt jellemez. Ő az életből, a tapasztalatból igyekezett meríteni, és az egyszerű józan észhez szólni és teszi ezt egyszerű nyelven, oly kifejezésekben, melyek minden kétértelműséget kizárnak. Kíváncsian ajánljuk e művet minden neveléssel foglalkozónak, papoknak, tanítóknak és szülőknek egyaránt.

Megjelent a székely-egyleti képes naptár 1882-re, melyet a székely-egylet azért alapított, hogy ezáltal is egy új csatornát nyisson, melyen a székely nép közé hasznos, nemesítő olvasmányokat s e mellett a kivándorlástól elriasztó képeket is juttasson. A szerkesztő bizottságot: Szász Károly, Szilágyi Sándor, Deák Farkas, Buzogány Áron, Imecs Jákó, Thuróczy Adolf és dr. Bochkar Károly teszik. A naptár ára 30 kr, aránylag a legolcsóbb magyar naptár, minthogy az egylet nem nyereszségből alapította, sőt kész ráfizetni az előállítás költségeinek egy részét, csak hogy a kitzűzött hazafias célját ezáltal is elérje. A naptár a Franklin társulat nyomdájából került ki igen díszesen. Az ország összes vásárainak jegyzékét s a sokféle hirdetéseket nem számítva, 80 nagy kéthasábos 8-ad rétet lapból áll. Elöl a szoros naptári rész, utána az uralkodó ház, a magyar kir. kormány, a székelyföldi közhatalóságok és kir. törvényszékek czimtára. Azután a székely-egylet tiszteleti elnökeinek, az elhunyt gr. Mikó Imrének, dr. Haynald bibornoknak, gr. Andrássy Gyulának, gr. Kálnoky Dénesnek. Továbbá Hajós János rendes elnöknek és a nyáron elhalt Takács János volt alelnöknek arczképei közöltetnek, rövid életrajzzal. A többi cikkek közül kiemeljük az ősi Marosszék havasa, székely telepítés Fogaras földére, az utolsó Báthory és a székelyek. A székelyföld jelene és jövője. Keresetre induló székely fiu (képpel). Mit álmodnak a székelyek? Egy székely népköltő. Takarékoságról a székelyeknek cziműeket, mint tisztán székely tárgyukat. Igen sok helyes gazdasági, ipari, egészségügyi közlemény is foglalatik e naptárban, néhány szép költemény is Szász Károlytól Szolga Miklóstól, gróf Kálnoky Dénestől, Vas Tamástól. Kapható e naptár a fővárosban a könyvkereskedésekben s Gidófalvi István egyleti pénztárnoknál (vár, uri-utcza 19 sz.) Vidéken: Csikmegyei székely-egylet irod. választmányánál Csik-Szereda. Maros-Tordamegyében: székely-egylet vidéki választmányánál Maros-Vásárhely. T. cz. Kozma Ferencz képezdei igazgató urnál Székely-Keresztur. T. cz. Gyertyánffy Gábor könyvkereskedő urnál Székely-Udvarhely. T. cz. Szemeria Károly könyvkötészetében Székely-Udvarhely. T. cz. Bedő József népisk. igazgató urnál Baróth. Tiszt. Révay Lajos lelkész urnál Sepsiszent-György. Nagys. Komáromy Andor tanfelügyelő urnál Sepsiszent-György. Nagys. Kenyeres Adolf kir. ügyész urnál Brassó. T. cz. Stein János urnál Kolozsvár. A vidéki választmányánál Torda.

Értesítő az Unitárius Vallásközönség iskoláiról az 1880—81-ik tanévben. A nevelésügyi bizottság megbízásából szerkesztette Kovács János igazgató tanár. Vallásközönségünk iskoláiról a múlt évben jelent meg az első értesítő. Ez tehát a második, mely iskoláinkat fentartóival és a nagy közönséggel részletesen ismerteti. Az értesítő világos, könnyen áttekinthető képet nyújt az unitáriusok nevelésügyéről, iskoláik állapotáról. Térszúke miatt csakis a főbb adatokat soroljuk elé. E szerint a kolozsvári főtanodánál működött

28 tanerő; a főtanoda népessége 334. Érettségi vizsgára állott 25; ebből vizszavevettetett egyes tantárgyakból 5, és új érettségi vizsgára utasítottott 1. Papi szigorlatra állott 4, kik közül 1 kitünő, 1 dicséretes, s 2 kielégítő oklevelet nyert. Ösztöndíjakban, javadalmakban, és jutalmazásokban kiosztatott: 11,090 frt 39 kr. A főisk. könyvtár áll 23,209 kötetből. Az isk. kórházban, melyet a nagy adakozó Szucsági Kelemen Benő alapított, gyógykezeltetett 26 beteg. A mult évben 3 új alapítvány lépett életbe: a laborfalvi Berde Mózesé 1050 frt; Kriza János püspök és osztálytársaié: 210 frt 90 kr; Kern Józsefé 350 frt. — A tordai iskolánál a tanerő volt 13; tanulók száma: 156. Ösztöndíj és más czimen 3,095 frt adatott ki; könyvtár 2070 köt. — A sz.-kereszturi közép-tanodánál: tanerő 9, tanulók száma 151. Az ifjuság segélyezésére 400 frt fordítatott. A könyvtár 9,684 köt. Az unitár. elemi iskolák összes népessége 5,681.

„Magyar Protest. egyh. és iskolai figyelő.” IX—X. füz. sept., —oct. megjelent a következő érdekes tartalommal: Igazgatói jelentés. Szilágyi István. A világ jövője, megvilágítva a történelem és kijelentés által. Venetianer Sándor. A nagybányai reform. egyh. megye bizottsági javaslata: 1. az országos reform. egyházi segélyalap. 2. a lelkészválasztási szabályok tárgyában. A lelkész választás. Gulyás Lajos és a többi rendes gazdag rovat.

Kézi könyv az egyetemes történelem tanítására életrajzi irányban. Népiskolai növendékek számára készítette Orbán József, sárospataki tanár. Ára kötetlen 30 kr. Kötve 37 kr. A 147 lapra terjedő kézi könyvben szerző az egyetemes történelem főbb eseményeit életrajzi leírásokban adja elő egyszerű, világos érthető nyelven, s a népiskolai növendékek felfogásához és fejlettségéhez alkalmazott irmodorban. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Előfizetési felhívás ily czimű munkára: „Gondolatok a nevelés és tanítás köréből.” Irta: Dr. Kellner Lőrincz. Átdolgozta: Szűcs János, ó-becsei tanító. Ára 1 frt 50 kr.

Az irvaolvasás tanítás módja. Fölbontó összekötő modorban, az összekötő rész meghatározott kezelésével. Gyakorlat nyomán írta: Erdődy Kóniánia. Ára 40 kr.

Eppen most jelent meg „Az iskolázás jelene Angolországban” czimű munka második kötete Felméri Lajos egyetemi tanártól. E kötet a közép és felső oktatást tárgyalja. A nagybecsű munka bolti ára 3 frt. Kapható minden könyvkereskedésben.

SÁMI LÁSZLÓ

született 1817-ben november 16-án, meghalt 1881-ben october 23-án.

A legmélyebb fájdalommal értesültünk folyóiratunk egyik szives barátjának és dolgozó társának, Sámi László ev. ref. tanár kartársunknak hirtelen haláláról. A szabad gondolkozás, szabadelvű törekvés egyik legméltóbb képviselőjének, hivatott munkássának, egy nemes embertársunknak, barátunknak elvesztését fájlaljuk ő benne, a ki az iskolában mint tanár, az életben mint a közügyek embere, az irodalomban mint bölcsész, mindig a szabadságot kereste és hirdette az elégedetlenség és szabadalom ábrándjai nélkül a tanításban és politikában, a rationalismus ridegsége nélkül a bölcsелеmben és vallásban.